

Olie Alert Waddenzee

‘Door de storm spoelt de ‘olie’ al snel meters ver over het strand’

Sophia Dingenouts-Koops |
crisismanager Rijkswaterstaat

Voldoende en
schoon water

Je moet er niet aan denken dat er een olieramp gebeurt in het kwetsbare Waddengebied. Dit UNESCO Werelderfgoed kent een uniek getijdenlandschap en is leefgebied voor tienduizenden soms zeldzame plant- en diersoorten. Maar begin september ging het 3 dagen goed mis. De Wadden werden bedreigd door stro, houtsnippers en kleurstof. Crisismanager Sophia Dingenouts-Koops was erbij.

‘Stel je voor: 2 schepen botsen op elkaar op de Noordzee. Een van de schepen raakt zwaar beschadigd en uit een gat in de romp lekken duizenden liters stookolie per uur. De weglekkende olie bedreigt een broedgebied van zwarte zee-eenden op Texel. We zouden het lekkende schip een stukje kunnen verslepen, zodat de olie net een andere kant uitstroomt. Helaas komt het dan terecht op de kust bij Den Helder, waar honderden badgasten van de zon genieten.’

Dag 1: keiharde keuzes

‘Wat doe je dan? Verplaatsen? Laten liggen? Daar kom je moeilijk uit natuurlijk. Zelfs als je precies weet welke gevolgen aan welke beslissing kleven. Daarom oefenen we de eerste dag ‘droog’ met de burgemeesters van de Waddeneilanden en hun collega-bestuurders van het vasteland. Zij krijgen dit dilemma en nog vele andere voorgelegd. Sommige knopen zijn moeilijk door te hakken. Maar het is in ieder geval goed om elkaar en elkaars belangen te kennen.’

Dag 2: stro op zee

‘Het is dag 2 van de oefening en tijd om écht de zee op te gaan; we oefenen op de Noordzee en in de diepe gedeeltes van de Waddenzee. We maken een grote olievlek met biologisch afbreekbare kleurstoffen en plukken stro en proberen die zo snel mogelijk op te ruimen. Schepen met veegarmen vegen de ‘olie’ bij elkaar en zuigen de boel op; andere schepen leggen een scherm om de vlek om te voorkomen dat die zich verder verspreidt. Helikopters van de Kustwacht en drones van Rijkswaterstaat houden intussen de verspreiding in de gaten.’

‘Tegelijkertijd oefent het regionale crisisteam door de effecten voor de omgeving in kaart te brengen. Op basis van voorspellingen van het Watermanagementcentrum Nederland kijkt

het crisisteam waar de olie zich de komende uren naartoe zal verspreiden en eventueel toch op de kust belandt. Aan de hand daarvan besluiten de teamleden, onder grote druk, wat de volgende acties moeten zijn.

‘Je kunt wel vooraf bedenken hoe je op verschillende omstandigheden moet reageren’

Hoe meer olie je op open zee al opruimt, hoe minder er op de kust kan belanden. En hoe sneller je preventieve maatregelen op de kust inzet, hoe meer bescherming je biedt. Er is dus altijd haast. Heel waardevol om dat eens te oefenen.’

Dag 3: scheppen en beschermen

‘De volgende fase is proberen te voorkomen dat wat er nog aan olie op zee ligt op de kust terecht komt. Op dag 3 oefenen we het opwerpen van dammen langs de kustlijn. We hebben opblaasbare dammen (olieschermen) om vervuiling mee tegen te houden, maar het kunnen ook hoge bergen zand zijn. Dat is afhankelijk van de omstandigheden ter plaatse. Je kunt wel met grote trekkers in de weer om een dam op te werpen, maar als je dat midden in een broedgebied doet, maak je meer kapot dan dat je er goed mee doet. Soms is niets doen dan beter.’

‘En soms zitten de omstandigheden niet mee. Ook dat zien we tijdens de oefening. Op dag 3 stormt het zo heftig en wordt het

zó snel vloed dat de werkzaamheden op de Wadplaten moeten worden stopgezet. Ook de speciale machine die de olie op moet zuigen, blijkt niet bestand tegen de gevolgen van het snel opkomende hoge water. De houtsnippers die die dag de olie moeten voorstellen, spoelen al snel meters ver over het strand. Daar leren we van. Het weer, het tij en de stroming heb je niet in de hand. Maar je kunt wel vooraf bedenken hoe je op verschillende omstandigheden moet reageren.’

Rieken en roboducks

‘Het laatste deel van de oefening gaat uit van het slechtste scenario: het opruimen van olie die toch op de kust is beland. Ruim 70 vrijwilligers, aangestuurd door medewerkers van Defensie, zijn in windkracht 8 terwijl de regen met bakken uit de hemel komt onvermoeibaar met harken en scheppen in de weer. Ook oefenen ze met het vangen van een op afstand bestuurbare nepvogel, een roboduck. Dat ziet er hilarisch uit, mensen die achter een nep-eend aanrennen, maar het is wel de realiteit. Een met olie besmeurde vogel gaat niet zitten wachten tot jij hem gevangen hebt.’

Olie Alert Waddenzee

Op 4, 5 en 6 september 2017 oefenden 200 mensen wat ze moeten doen als er een olieramp plaatsvindt op of bij de Wadden. Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de Waddenvereniging, Defensie en veel plaatselijke bestuurders en andere betrokkenen werkten samen in een grootscheepse simulatie.